



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 811/2016-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. novembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Nt 12/2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. augusta 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

postupom Okresného súdu Malacky (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Nt 12/2016 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti, z jej príloh a zo zistení ústavného súdu pri príprave predbežného prerokovania sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol právoplatným rozsudkom Okresného súdu Malacky sp. zn. 1 T 11/2012 z 28. novembra 2012 uznaný za vinného zo spáchania zločinu krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. b) a ods. 4 písm. c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) v súbehu s prečinom neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo nebytovému priestoru podľa § 218 ods. 2 Trestného zákona, za čo mu bol aj v súvislosti s jeho predchádzajúcim právoplatným odsúdením uložený súhrnný trest odňatia slobody v trvaní päť rokov. Dňa 9. mája 2013 sťažovateľ podal návrh na povolenie obnovy konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 1 T 11/2012, ktorý bol uznesením okresného súdu sp. zn. 2 Nt 5/2013 z 3. marca 2014 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) sp. zn. 3 Tos 66/2014 z 8. júla 2014 zamietnutý podľa § 399 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) s poukazom na § 394 ods. 1 Trestného poriadku.

Dňa 29. marca 2016 sťažovateľ opätovne podal návrh na obnovu konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 1 T 11/2012, o ktorom okresný súd v napadnutom konaní na neverejnom zasadnutí uznesením sp. zn. 1 Nt 12/2016 z 18. júla 2016 rozhodol tak, že ho podľa § 402 ods. 2 Trestného poriadku s poukazom na § 399 ods. 2 Trestného poriadku odmietol. Na základe sťažnosti sťažovateľa krajský súd uznesením sp. zn. 3 Tos 84/2016 zo 6. septembra 2016 uznesenie okresného súdu z 18. júla 2016 podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zrušil a okresnému súdu uložil, aby vo veci znovu konal a rozhodol. Krajský súd zrušenie uznesenia prvostupňového súdu odôvodnil (v podstate) tým, že postup okresného súdu v napadnutom konaní nebol v súlade so zákonom, keďže vo veci sťažovateľa išlo o prípad povinnej obhajoby podľa § 38 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku a predseda senátu sťažovateľovi opatrením ustanovil obhajcu až po vykonaní neverejného zasadnutia, na ktorom bol jeho návrh na povolenie obnovy konania odmietnutý.

Sťažovateľ v sťažnosti podanej ústavnému súdu okrem iného uvádza:

„Návrh na povolenie obnovy konania zo dňa 9. 5. 2013 vo veci sp. zn. 1 T 11/2012 do jej vybavenia bolo neprimerane dlho, k čomu došlo k zbytočným prietahom (9. 5. 2013 – do 3. 3. 2014).

V tej istej veci som podal nový návrh (žiadosť) na povolenie obnovy konania podľa ust. Tr. poriadku, okrem iného žiadosť obsahuje právo na zníženie trestu podľa ust. § 39 ods. 1 TP v spojení s nálezmi Ústavného súdu SR, napr. č. PL. ÚS 106/2011 zo dňa 28. 11. 2012 alebo č. I. ÚS 285/2014 zo dňa 13. 8. 2014. Žiadosť bola podaná na Okr. súde Malacky dňa 29. 3. 2016.

Som však toho názoru, že žiadosť o zníženie trestu nie je vybavená v primeranej lehote a preto došlo k porušeniu môjho základného práva podľa Dohovoru... podľa čl. 5 ods. 1 písm. a).

... Okr. súd Malacky pod sp. zn. 1 Nt 12/2016 dňa 18. 7. 2016 na neverejnom zasadnutí moju žiadosť odmietol v mojej neprítomnosti a bez ustanovenia obhajcu, čím došlo k porušeniu môjho základného práva na súd a porušeniu práva na obhajobu.

Okr. súd Malacky obhajcu mi ustanovil až potom, keď odmietol môj návrh na povolenie obnovy konania so žiadosťou o zníženie trestu 18. 7. 2016 – a 29. júla 2016 mi ustanovil obhajcu... Preto došlo k porušeniu mojich základných ľudských práv a slobôd podľa Dohovoru o ochrane ľudských práv.“

Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ako aj jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okr. súdu Malacky sp. zn. 1 Nt 12/2016 zo dňa 18. 7. 2016 porušené bolo.

Ústavný súd na základe zistenia porušenia mojich ľudských práv prikazuje Okr. súdu Malacky konať bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd SR sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške sumy 8000 €...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca.

Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom,

teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011). Z konštantnej judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že tvrdenia o porušení iných ustanovení ústavy, ktoré sťažovateľ uvádza v texte sťažnosti mimo petitu, je potrebné považovať iba za súčasť jeho argumentácie (III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07).

V posudzovanej veci sťažovateľ v petite svojej sťažnosti navrhuje vysloviť porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Nt 12/2016. Vychádzajúc z už uvedeného, ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa v rozsahu petitom namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi (v tomto prípade okresným súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom okresného súdu, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Tento právny názor ústavného súdu akceptuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva [pozri napr. rozhodnutie vo veci Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 16970/05 (IV. ÚS 237/09, m. m. II. ÚS 290/09, IV. ÚS 42/2010 atď.)].

V nadväznosti na uvedený právny názor ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcejmu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv

sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06).

Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre viackrát vyslovil tiež právny názor, v zmysle ktorého zjavná neopodstatnenosť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už tento súd meritórne rozhodol ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 223/2010).

V posudzovanej veci okresný súd v napadnutom konaní rozhodol o návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy konania uznesením sp. zn. 1 Nt 12/2016 z 18. júla 2016. Sťažnosť sťažovateľa bola ústavnému súdu doručená 10. augusta 2016, to znamená v čase, keď okresný súd už v zásade nemohol porušovať sťažovateľom označené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Vydaním prvostupňového meritórneho rozhodnutia a jeho doručením totiž okresný súd vykonal všetky zákonom predpokladané a dovolené úkony na odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľa. Ďalšie úkony alebo postupy už okresný súd nemohol vykonávať, a preto možno posudzovať záležitosť so zreteľom na čl. 2 ods. 2 ústavy ako vec, v ktorej z ústavy vyvoditeľná úloha okresného súdu odstrániť stav právnej neistoty sťažovateľa bez zbytočných prietahov skončila rozhodnutím o jeho návrhu ešte predtým, ako podal sťažnosť ústavnému súdu. Na uvedenej skutočnosti nič nemení ani skutočnosť, že po podaní sťažnosti ústavnému súdu krajský súd na základe sťažnosti sťažovateľa rozhodnutie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ak by okresný súd v ďalšom priebehu napadnutého konania po vrátení veci krajským súdom bez ospravedlniteľného dôvodu nepostupoval plynulo, resp. efektívne, sťažovateľovi nič nebráni v tom, aby sa za splnenia všetkých podmienok opätovne obrátil na ústavný súd so sťažnosťou, ktorou bude namietat porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Nad rámec dosiaľ vyslovených právnych záverov ústavný súd poukazuje aj na to, že samotná dĺžka napadnutého konania (od podania návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy konania do rozhodnutia okresného súdu o tomto návrhu nepresahujúca obdobie štyroch mesiacov) nezakladá dôvod na záver, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom.

Na podklade uvedeného, z dôvodu, že v čase podania sťažnosti ústavnému súdu už okresný súd svojím postupom v napadnutom konaní nemohol porušovať základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd sťažnosť sťažovateľa po predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

Nad rámec odôvodnenia tohto rozhodnutia považuje ústavný súd za potrebné vyjadriť sa aj k sťažovateľom v odôvodnení jeho sťažnosti namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na obhajobu, ku ktorému malo dôjsť tým, že hoci v konaní o návrhu sťažovateľa na obnovu konania šlo o prípad povinnej obhajoby, okresný súd mu ustanovil obhajcu až po tom, čo jeho návrh na obnovu konania odmietol. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že aj v prípade, keby sťažovateľ v petite sťažnosti navrhol vysloviť porušenie označených základných práv garantovaných v čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy uznesením okresného súdu, ústavný súd by musel sťažnosť v tejto časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci. Právomoc ústavného súdu na konanie o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je totiž založená na princípe subsidiarity, čo znamená, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Sťažovateľ mal možnosť podať a aj podal proti uzneseniu okresného súdu sťažnosť, o ktorej rozhodol Krajský súd v Bratislave tak, že, stotožňujúc sa s námietkou sťažovateľa o porušení jeho práva na obhajobu, uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a opätovné rozhodnutie. Právomoc

krajského súdu rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa tak za daných okolností vylučuje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k postupu a rozhodnutiu okresného súdu.

V závere ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľa nevyzýval na odstránenie procesného nedostatku spočívajúceho v absencii jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátom, keďže zistené nedostatky sťažnosti brániace jej prijateľnosti na ďalšie konanie sú vzhľadom na podstatu námietok sťažovateľa v okolnostiach posudzovanej veci takej povahy, že by ich nebolo možné odstrániť ani pri kvalifikovanom právnom zastúpení sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. novembra 2016